

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มาตรฐานการศึกษาของชาติ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 มีอุดมการณ์และหลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ให้คนไทยได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษาและพัฒนาคนได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต หน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรง คือ สถานศึกษา ที่จะต้องมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพิ่มพูนความรู้ทักษะให้นักเรียน เป็นบุคคลที่สามารถเรียนรู้ และสามารถพัฒนาตนเองได้ (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2546 : 5) การจัดการศึกษาจะให้มีคุณภาพและเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 นั้นจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรที่เป็นปัจจัยพื้นฐานทางการบริหารมาช่วยในการบริหารจัดการซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านบุคลากร (Man) ปัจจัยด้านงบประมาณ (Money) ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) ปัจจัยด้านการจัดการ (Management) (ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์, 2541 : 10) ทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุด คือ ทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุดคือทรัพยากรมนุษย์หรือคน (Man) เนื่องจากเป็นผู้ใช้และผู้คุมทรัพยากรอื่น ถ้าทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพจะสามารถใช้ทรัพยากรอื่นๆ ได้อย่างคุ้มค่า จากการศึกษาของสุพัฒน์ อาษาสร้อย (2554 : 3) พบว่าปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนมีคุณภาพ คือ บริบทหรือสิ่งแวดล้อม (Context) ซึ่งประกอบด้วยประเพณี วัฒนธรรมหรือจุดประสงค์ต่างๆ ของหลักสูตรโครงสร้างของหลักสูตรและเนื้อหาสาระที่มีในหลักสูตร ปัจจัยตัวป้อน (Input) ได้แก่ ตัวป้อนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรประกอบด้วยบุคลากร นักเรียน อุปกรณ์/สื่อการเรียนการสอน และอาคารสถานที่ ปัจจัยด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วยกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ ของการใช้หลักสูตรในสภาพที่เป็นจริงกระบวนการที่เกี่ยวกับการสอน กระบวนการประเมินผล และกระบวนการบริหาร และปัจจัยด้านผลผลิต (Product) ซึ่งประกอบด้วย การประเมินผลผลิตที่เกิดจากการใช้หลักสูตร จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่จะส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพนั้นจะต้องประกอบด้วยปัจจัยอย่างน้อย 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านตัวป้อน ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยด้านผลผลิต สอดคล้องกับงานวิจัยของสิปปนนท์ เกตุทัต (2541 : 3) พบว่า ผลผลิตที่เกิดขึ้นในระบบหนึ่งไปเป็นปัจจัยนำเข้าของอีกระบบส่วนปัจจัยด้านกระบวนการเป็นขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการของระบบเพื่อให้ได้ผลผลิตตามที่ต้องการ ดังนั้นปัจจัยนำเข้าและปัจจัยด้านกระบวนการจะต้องสัมพันธ์กัน ปัจจัยนำเข้าและกระบวนการที่เหมาะสมช่วยให้สามารถวางแผนการพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพและจากแนวคิดเชิงระบบเมื่อพิจารณาผลผลิตด้านการจัดการศึกษา พบว่า การศึกษาของไทยที่ผ่านมาคุณภาพหรือผลผลิตสู้ต่างชาติไม่ได้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551 : 5) กล่าวว่า ปัญหาเกี่ยวกับความรู้ ภาษาอังกฤษการเขียน การอ่านภาษาไทย ความรู้อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ ความรู้มาตรฐานอุตสาหกรรม มาตรฐานเครื่องจักร อุปกรณ์และชิ้นส่วน นักศึกษาที่จบ ปวช. และปวส. ยังขาดอยู่อีกทั้งความรู้ด้านสมรรถนะเกี่ยวกับทักษะ ทักษะที่จำเป็น อีกทั้งยังพบปัญหาที่ต้องแก้ไข คือ ทักษะในการวิเคราะห์ หาสาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา และปัญหาความไม่สอดคล้องเชิงคุณภาพพบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาด้านอาชีวศึกษาด้านความสามารถด้านสมรรถนะหลัก (Core Competencies) และสมรรถนะด้านสายงาน (Functional Competencies) นอกจากนี้ทุกกลุ่มแรงงานยังมีช่องว่าง (GAP) ระหว่างระดับความสามารถด้านต่างๆ ที่มีอยู่กับความคาดหวังของสถานประกอบการ ผู้สำเร็จจากอาชีวศึกษาบางแห่งไม่เป็นที่ยอมรับจากสถานประกอบการ อีกทั้งครูที่สอนในระดับอาชีวศึกษามีปริมาณ และคุณภาพ ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

นอกจากนี้พรรษา กาเหว่า (2556 : 1) ได้นำเสนอเกี่ยวกับคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียนอาชีวศึกษา ว่านักวิชาการอาชีวศึกษาฯ ผลสอบประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนสายอาชีพ หรือ V-NET ได้ผลต่ำเกือบทุกวิชา รวมทั้งงานอุตสาหกรรมที่ถือเป็นแรงงานหลักที่ขาดแคลน ยังคงเป็นปัญหาที่แก้ไม่ตกสำหรับระบบการศึกษาของไทย ที่ยังคงเป็นห่วง โดยเฉพาะคุณภาพทางการศึกษาที่แม้จะมีความพยายามในการลงทุนงบประมาณ เพื่อให้เกิดการพัฒนาแต่ดูเหมือนว่า คุณภาพการศึกษาของนักเรียนไทยยังคงไม่ขยับ ข้อมูลจากการประชุมของ World Economic Forum (WEF)-The Global Competitiveness Report 2012-2013 มีการจัดอันดับคุณภาพการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน ปรากฏว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับรั้งท้าย คือ อันดับที่ 8 เป็นรองจากประเทศเวียดนาม ที่ได้อันดับ 7 และประเทศกัมพูชา อันดับที่ 6 จนกลายเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักว่า เพราะเหตุใดการลงทุนด้านการศึกษาที่รัฐบาลพยายามใส่ลงในระบบนี้ จึงไม่สัมฤทธิ์ผล และดูเหมือนจะถอยหลังไปกว่าเดิม จนหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่งแก้ไข ปัญหา ขณะที่ข้าราชการศึกษาไทยตกต่ำกลายเป็นข่าวในสื่อ เป็นช่วงเดียวกับที่สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) จัดการประชุมนานาชาติ 2013 NIETS International Symposium ภายใต้แนวคิด National Educational Testing and Assessment in ASEAN : Share and Learn ระหว่างวันที่ 3-5 กันยายน 2556 ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ แอทเซ็นทรัลเวิลด์ ผลปรากฏว่า คณะกรรมการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา มีระดับปานกลางไปถึงต่ำ และต่ำมากในวิชาการหลักๆ หรือแม้แต่ในวิชาชีพที่นักเรียนเลือกเรียน ซึ่งไม่แตกต่างกับการเรียนของกลุ่มสายสามัญ แม้ว่าการสอบ V-NET จะถูกวิจารณ์ว่า ไม่สามารถใช้วัดความรู้ความสามารถของนักเรียนได้จริงก็ตาม กรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาด้านอาชีวศึกษา (กพศ.) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เปิดเผยว่า การสอบ V-Net จัดขึ้นเพื่อทดสอบความรู้และความคิดของนักเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.3) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.2) ซึ่งเป็นการวัดภาพสะท้อนภาพ การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา เพื่อนำผลไปใช้ในการประเมินการศึกษา ประเมินผลของผู้เรียน และวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็น การประกันคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งปัจจุบันมีมาตรฐานหลายตัวที่เข้ามาวัดคุณภาพทางการศึกษาของเด็กอาชีวะ ทั้ง V-NET, VQ สอบมาตรฐานทางวิชาชีพ และกำหนดว่า นักเรียน

อาชีวศึกษาจะต้องมีคะแนน 2.00 ขึ้นไป จึงจะจบการศึกษา แต่ไม่มีบทบังคับว่า ผู้เรียนทุกคนต้องสอบ V-NET เพราะฉะนั้นหากในแต่ละโรงเรียนส่งนักเรียน ที่มีผลการเรียนดีเข้าสอบ ผลการสอบ V-NET จะไม่สะท้อนภาพการศึกษา ซึ่งจะกลายเป็นปัญหาในอนาคต และการแก้ปัญหาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2557 : 5) โดยมีนโยบายดำเนินการยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา โดยมุ่งที่ระดับผู้เรียนโดยการยกระดับความสามารถของผู้เรียนเพื่อให้สำเร็จอาชีวศึกษามีขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งสมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะการทำงานตามตำแหน่งหน้าที่ (Function Competency) โดยใช้ V-NET การประเมินด้านมาตรฐานวิชาชีพ และการประเมินระดับห้องเรียน

กระบวนการจัดการศึกษาในปัจจุบัน เน้นการกระจายอำนาจสถานศึกษามีอิสระที่จะสามารถบริหารจัดการทรัพยากรได้ด้วยตนเองจึงจำเป็นต้องบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการจัดการศึกษาและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลกระบวนการจัดการศึกษาจึงมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของคนในสังคมให้เกิดความรู้ ทักษะ มุมมอง และค่านิยมที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นปัจจัยหลักชี้แนะและจูงใจให้บุคคลแสวงหาและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของระบบการศึกษา โดยที่ระบบเป็นการรวมกันขององค์ประกอบที่ต่างกันเป็นอิสระกับกระบวนการหรือวิธีการ เพื่อต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยที่องค์ประกอบและวิธีการต่างก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งถ้ามีการเปลี่ยนแปลงในส่วนหนึ่งจะส่งผลกระทบต่ออีกส่วนหนึ่งด้วย (ชนิตา รักษ์พลเมือง, 2532 : 39) โดยระบบประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) คือ สิ่งที่ป้อนเข้าไปเพื่อทำการผลิตให้เกิดผลผลิต เช่น จำนวนนักเรียน จำนวนครู ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ข่าวสารข้อมูล เป็นต้น 2) กระบวนการ (Process) คือ ส่วนประกอบต่างๆ ของระบบโครงสร้าง ของระบบกิจกรรม กิจกรรมต่างๆ ที่มีอยู่ในระบบนั้นเช่น การตัดสินใจ การควบคุมหลักสูตรเนื้อหาการเรียน กระบวนการเรียนการสอน โครงการ หรือกิจกรรมทางการศึกษา เป็นต้น และ 3) ผลผลิต (Output) คือ ผลผลิตที่ต้องการตามที่ระบุไว้อย่างชัดเจน ทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ ซึ่งในกระบวนการจัดการศึกษานั้น ปัจจัยนำเข้า (Input) เป็นสิ่งแรกที่นำเข้าไปในกระบวนการจะครอบคลุมถึงทรัพยากรทั้งหมดที่ใช้ในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลผลิตตามที่ต้องการทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ปัจจัยนำเข้าที่เป็นรูปธรรม เช่น คน เงิน วัสดุ เทคโนโลยี ในรูปแบบของอุปกรณ์ อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เป็นต้น ส่วนปัจจัยนำเข้าที่เป็นนามธรรม เช่น สารสนเทศ จดภูมิ เขตจัดรัส (2552 : 14) ได้กล่าวถึง แนวคิดสำคัญที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา คือ การผลิตทางการศึกษาซึ่งการผลิตในวงการธุรกิจและอุตสาหกรรมเป็นการผลิตโดยยึดหลักเศรษฐศาสตร์ในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยใช้ปัจจัยการผลิต (Factors of Production) ได้แก่ ที่ดิน แรงงานทุน และผู้ประกอบการ อย่างเหมาะสมเพื่อให้มีต้นทุนต่ำสุดแต่ได้ผลผลิตสูงสุด ซึ่งเรียกว่า “มูลค่าเพิ่ม” (Value-Added) แต่เมื่อนำหลักการผลิมาใช้ในการศึกษานั้นมีข้อจำกัดหลายประการ คือ วัตถุประสงค์ของการศึกษาไม่ได้แสวงหากำไรสูงสุดทรัพยากรทางการศึกษา (resource) มีอยู่อย่างจำกัดและบางอย่างไม่สามารถกำหนดและประมาณค่าได้ผลผลิตทางการศึกษาที่เป็นเป้าประสงค์ คือ ผู้เรียนที่มีคุณภาพและนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสังคมการทำงานจริง การวัดมูลค่าเพิ่มทางการศึกษา จึงเป็นแนวคิดของการตรวจสอบผลลัพธ์ของผู้เรียนที่ผ่านไปในแต่ละปีหรือหลังจากสำเร็จการศึกษานั้นเป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

โดยคำนึงถึงความเท่าเทียมกัน เพื่อยืนยันว่า ผู้เรียนได้รับความรู้ ความคิด ทักษะกระบวนการที่บรรลุตามเป้าหมายหรือมาตรฐานที่คาดหวัง รวมทั้งผู้เรียนได้รับประโยชน์ เกิดคุณค่าต่อการดำรงชีวิตของพวกเขาเหล่านั้นอย่างแท้จริง และจากการศึกษาเกี่ยวกับมูลค่าเพิ่ม (Value-Added) พบว่า เป็นวิธีการหนึ่งที่รายงานผลเพื่อสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาว่าสถานศึกษาได้สร้างมูลค่าเพิ่มในผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้มากน้อยเพียงใด โดยเปรียบเทียบคะแนนผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริงหรือสังเกตได้ (Observed score) กับคะแนนผลการเรียนรู้ที่ทำนายได้ (Predicted scores) จากตัวแปรภูมิหลัง ตัวแปรบริบทชุมชน สังคม หรือผลสัมฤทธิ์เดิม ซึ่งคาดว่าจะมีผลต่อการเรียนรู้แต่เป็นปัจจัยที่อยู่นอกเหนือการจัดการหรือการควบคุมของสถานศึกษา (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550 : 47) ซึ่งให้เห็นว่าข้อมูลการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มเป็นเครื่องมือหนึ่งสำหรับวิเคราะห์การปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่สามารถเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเชิงสัมพันธ์กับสถานศึกษาอื่นซึ่งเป็นการวัดที่มีประสิทธิภาพและใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาาร่วมกับปัจจัยอื่น เช่น ผลการสอบที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ การประเมินครู การประเมินตนเองของสถานศึกษา การทบทวนการตัดสินใจและแนวโน้มของสถานศึกษา

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 มีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการจัดการศึกษาที่ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางการศึกษาของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 โดยวิธีการนำผลการสอบคะแนนทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-net) โดยเฉลี่ยของแต่ละสถานศึกษา วิเคราะห์หามูลค่าเพิ่มทางการศึกษา ซึ่งมีปัจจัยนำเข้า 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านครู/อาจารย์ ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุ/อุปกรณ์ โดยใช้หลักการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis-MRA) วิเคราะห์ค่าส่วนที่เหลือ (Residual) ซึ่งการวัดคุณภาพของสถานศึกษาสามารถวัดผ่านปัจจัยนำเข้า (input) และผลลัพธ์ (output) เพื่อนำผลจากการวิจัยเป็นข้อมูลในการจัดการบริหารจัดการระบบอาชีวศึกษาให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

คำถามวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีคำถามวิจัยดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านครู/อาจารย์ ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุ/อุปกรณ์ ตัวแปรใดที่สามารถพยากรณ์คะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3
2. ประสิทธิภาพใดบ้างในสถาบันอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 ที่เกิดมูลค่าเพิ่มทางการศึกษา
3. กระบวนการจัดการศึกษาของประสิทธิภาพในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 ที่เกิดมูลค่าเพิ่มทางการศึกษามีแนวทางปฏิบัติที่ดี (Good practice) เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. วิเคราะห์มูลค่าเพิ่มทางการศึกษาของประเภทวิชาในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3
2. ศึกษากระบวนการจัดการศึกษาของประเภทวิชาในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 ที่เกิดมูลค่าเพิ่มทางการศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีสมมติฐานดังนี้

1. ประเภทวิชาในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 อย่างน้อย 1 ประเภทวิชาที่เกิดมูลค่าเพิ่มทางการศึกษา
2. กระบวนการจัดการศึกษาของประเภทวิชาในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 ที่เกิดมูลค่าเพิ่มทางการศึกษา ที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดี (Good practice) แต่ละประเภทวิชา มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน (ปวช.3) ปีการศึกษา 2558 ของวิทยาลัยในสถาบันอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 ทั้ง 9 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี วิทยาลัยการอาชีพปัตตานี วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี วิทยาลัยเทคนิคยะลา วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา และวิทยาลัยเทคนิคสตูล
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร จำนวน 36 คน ครูผู้สอน จำนวน 481 คน และนักเรียน จำนวน 1,741 คน รวมทั้งสิ้น 2,258 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
2. ด้านตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะ ตัวแปรแต่ละระยะมีความแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงนำเสนอตัวแปรเป็นระยะเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

 - 2.1 ระยะที่ 1 วิเคราะห์มูลค่าเพิ่มทางการศึกษาของประเภทวิชาของสถาบันอาชีวศึกษาภาคใต้ 3
 - 2.1.1 ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยนำเข้า 4 ด้าน ได้แก่ นักเรียน ครู/อาจารย์ งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์

2.1.2 ตัวแปรตาม คือ คะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET)

2.2 ระยะที่ 2 ศึกษากระบวนการจัดการศึกษาของประเภทวิชาในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 ที่เกิดมูลค่าเพิ่มทางการศึกษา

2.2.1 ตัวแปรต้น คือ ประเภทวิชาในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 ที่เกิดมูลค่าเพิ่มทางการศึกษา

2.2.2 ตัวแปรตาม คือ กระบวนการจัดการศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการศึกษา การพัฒนาผู้เรียน และการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญและประโยชน์ดังนี้

1. สถานศึกษาในสถาบันอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้แนวทางปฏิบัติที่ดีในการจัดกระบวนการศึกษาที่ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางการศึกษา
2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการระบบอาชีวศึกษา
3. สถานศึกษาได้นำผลจากการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มทางการศึกษา โดยใช้คะแนนทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) เป็นสารสนเทศในเชิงพัฒนาการเพื่อใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพที่สนองตอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอก
4. เป็นการขยายองค์ความรู้ของศาสตร์ทางการวิจัยและประเมินผลการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มทางการศึกษา กระบวนการจัดการศึกษา ไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. มูลค่าเพิ่มทางการศึกษา (Education Value Added) หมายถึง ผลต่างระหว่าง คะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ปี 2557 กับคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ที่พยากรณ์ ซึ่งจากอิทธิพลของปัจจัยนำเข้าโดยใช้หลักการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของแต่ละสาขาวิชาของสถานศึกษาที่ได้จริง ซึ่งค่าที่ได้นั้นหากเป็นบวกถือว่าเกิดมูลค่าเพิ่มทางการศึกษา

2. กระบวนการจัดการศึกษา หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ ที่สถาบัน การอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 ใช้ในการจัดการศึกษา ซึ่งแยกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ (จตุภูมิ เขตจัตุรัส, 2552)

2.1 การบริหารจัดการศึกษา หมายถึง การมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการจัดการ การศึกษาที่อยู่บนพื้นฐานของทรัพยากรและความสามารถของสาขาวิชาในสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคใต้ 3 และสามารถพึ่งตนเองได้

2.2 การพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียนด้วยการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมและการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ให้เพิ่มสูงขึ้น ของสาขาวิชาในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3

2.3 การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม หมายถึง การมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมชุมชน และการพัฒนาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาในอนาคตเพื่อการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ มั่นคง และยั่งยืน ของสาขาวิชาในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3

3. ปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในกระบวนการ/โครงการ ต่างๆ ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 ที่คาดว่าจะมีผลต่อผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติด้านอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านนักเรียน หมายถึง ลักษณะเฉพาะตามภูมิหลังของนักเรียน ได้แก่

3.1.1 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง รายได้ของพ่อแม่ หรือ ผู้ปกครองของผู้เรียน เฉลี่ยต่อเดือน

3.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเดิม หมายถึง ผลการเรียนสะสมเดิมของ ผู้เรียนก่อนที่จะเข้ามาศึกษาในประเภทวิชานั้นทุกรายวิชาที่เรียนนำมาคำนวณค่าเฉลี่ย

3.1.3 ทรัพยากรในครอบครัว หมายถึง สิ่งสนับสนุนการเรียนของผู้เรียน เช่น หนังสือ คอมพิวเตอร์

3.2 ด้านครู/อาจารย์ หมายถึง บุคลากรความรู้ ความสามารถ และทักษะทาง วิชาชีพแต่ละสาขาวิชาของครูผู้สอน ได้แก่

3.2.1 เงินเดือน หมายถึง เงินค่าตอบแทนของครู/อาจารย์แต่ละเดือน

3.2.2 เงินอื่นๆ หมายถึง เงินที่ได้รับนอกเหนือจากเงินเดือน เช่น เงินประจำ ตำแหน่ง เงินค่าสอนนอกเวลา

3.2.3 ประสบการณ์การสอน หมายถึง จำนวนปีที่ทำการสอนตั้งแต่เริ่มบรรจุ ปฏิบัติราชการในตำแหน่งครู

3.2.4 จำนวนคาบสอนต่อสัปดาห์ หมายถึง จำนวนคาบที่ครู/อาจารย์ได้รับ มอบหมายให้สอนในหนึ่งสัปดาห์

3.2.5 จำนวนครูต่อผู้เรียนในชั้นเรียน หมายถึง จำนวนครูเฉลี่ยต่อผู้เรียน ทั้งหมดในประเภทวิชา

3.2.6 จำนวนวิชาที่สอนต่อภาคเรียน หมายถึง จำนวนวิชาที่ครู/อาจารย์ ได้รับมอบหมายให้สอนในหนึ่งภาคเรียน

3.3 ด้านงบประมาณ หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณการเงินในการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน ที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีความเปลี่ยนแปลงของคะแนนทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา ได้แก่

3.3.1 งบดำเนินงาน หมายถึง เงินที่ได้รับจัดสรรจากสถานศึกษาจัดสรรให้กับ rophevicha โดยยึดจำนวนโครงการ/กิจกรรมเป็นหลัก

3.3.2 งบบุคลากร หมายถึง เงินที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรในrophevicha แต่ละrophevicha

3.3.3 งบอุดหนุนเรียนฟรี 15 ปี หมายถึง เงินที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นค่าหนังสือและค่าวัสดุอุปกรณ์ โดยจัดสรรแยกตามrophevichaต่อผู้เรียนหนึ่งคน

3.4 ด้านวัสดุอุปกรณ์ หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนด้านวัสดุและอุปกรณ์สื่อ และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดการจัดการศึกษา ได้แก่

3.4.1 คอมพิวเตอร์ หมายถึง จำนวนคอมพิวเตอร์ที่มีและสามารถใช้งานได้จริง

3.4.2 ห้องปฏิบัติการ หมายถึง ห้องที่ใช้สำหรับเรียนภาคปฏิบัติ

3.4.3 ห้องสมุด หมายถึง ห้องสำหรับผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

3.4.4 สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สื่อที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของผู้เรียน เช่น power point แผ่นซีดี

3.4.5 หนังสือ-ตำรา หมายถึง เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของผู้เรียน

4 คะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา หมายถึง คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของความรู้พื้นฐานทั่วไป ของนักเรียน ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 3 ในช่วงปีการศึกษา 2557 โดยเป็นคะแนนจากแบบสอบมาตรฐาน ที่ได้มาจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET : Vocational National Education Test) ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

5. สถาบันอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 หมายถึง สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดสตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส และมีการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการของสถาบัน จำนวน 9 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี วิทยาลัยการอาชีพปัตตานี วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี วิทยาลัยเทคนิคยะลา วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา และวิทยาลัยเทคนิคสตูล

6. rophevicha หมายถึง การจัดการเรียนการสอนระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 มีทั้งหมด 6 rophevicha ได้แก่ คหกรรม พณิชยกรรม อุตสาหกรรม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เกษตรกรรม และศิลปกรรม

7. แนวปฏิบัติที่ดี (Good practice) หมายถึง วิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้องค์การประสบความสำเร็จหรือนำไปสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพนั้นๆ และมีหลักฐานของความสำเร็จปรากฏชัดเจน โดยมีการสรุปวิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ ที่ได้บันทึกเป็นเอกสาร และเผยแพร่ให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

การวิจัยกระบวนการจัดการศึกษาที่ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางการศึกษาของสถาบันอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 โดยผู้วิจัยแบ่งแผนการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 วิเคราะห์มูลค่าเพิ่มทางการศึกษาของประเภทวิชา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ และระยะที่ 2 ศึกษากระบวนการจัดการศึกษาของประเภทวิชา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 ที่เกิดมูลค่าเพิ่มทางการศึกษาที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดี (Good practice) ซึ่งการดำเนินการวิจัยจะมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย